

strafbare daden – m.i.v. poging daartoe en deelneming daarbij (art. 4) – gepleegd door huurlingen betreft (art. 3). Ook de Wet van 1 augustus 1979 betreffende diensten bij een vreemde leger- of troepenmacht die zich op het grondgebied van een vreemde Staat bevindt (*B.S.* 24 augustus 1979) bevat bepalingen van aard om de toepassing van de artikelen 5 en 6 van het Verdrag mogelijk te maken.

De vestiging van rechtsmacht op grond van de territorialiteit en de actieve personaliteit lijkt in het algemeen probleemloos te kunnen geschieden (art. 9, paragraaf 1). Wordt een verdragsdelict gepleegd door een in België verblijvende staattoze, dan kan een weliswaar marginaal probleem rijzen dat evenwel mogelijk opgelost wordt door toepassing van het nieuwe artikel 12bis V.T.Sv. dat aldus artikel 9, paragraaf 2 van het Verdrag implementeert (zie *supra*).

Wat de te verlenen wederzijdse rechtshulp in strafzaken betreft (art. 13), zal België een voorbehoud formuleren en op grond daarvan geen rechtshulp bieden indien het redenen heeft om aan te nemen dat:

- het verzoek is gedaan met de bedoeling een persoon te vervolgen of te straffen op grond van zijn etnische oorsprong, godsdienst, nationaliteit of politieke gezindheid;
- de inwilliging van het verzoek de positie van de betrokkenen, om een van de hierboven opgegeven redenen, ongunstig dreigt te beïnvloeden.

Inzake uitlevering (art. 15) neemt de Regering zich voor een gelijkaardige reserve te doen.⁵

- Wetsontwerp houdende overeenstemming van het Belgische recht met het verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing, aangenomen te New York op 10 november 1984, voorgelegd op 14 augustus 2001 (*Parl. St.* Kamer 2000-2001, nr. 1387).

Naar aanleiding van de bekrachtiging op 25 juni 1999 van voormeld Verdrag had de Raad van State, in zijn advies over het ontwerp van Goedkeuringswet van 4 december 1998, geopperd dat het instrument een aanpassing vereiste van het Belgisch strafrecht. Precies daarin voorziet het voorliggende ontwerp.

In de eerste plaats worden drie nieuwe artikelen in Boek II, Titel VIII van het Strafwetboek ingevoegd, die onder een nieuwe Afdeling V “Foltering, onmenselijke behandeling en onte-

rende behandeling” resp. foltering (art. 471bis), onmenselijke behandeling (471ter) en ontorende behandeling (art. 471quater) incrimineren. Alhoewel deze incriminaties uiteraard geïnspireerd zijn op de, door de memorie van toelichting als minimaal bestempelde, verdragsrechtelijke strafbaarstellingen, laten zij niettemin de mogelijkheid open voor een evolutieve rechterlijke interpretatie en zijn zij duidelijk beïnvloed door de vaste rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens die het onderscheid tussen de drie begrippen vestigt op de al dan niet overschrijding van een zgn. intensiteitsdrempel.

Wat inzonderheid de misdaad “foltering” betreft, sluit de memorie van toelichting twee verdragsrechtelijke beperkingen uit het interne strafrecht uit, nl. die van de (officiële) hoedanigheid van de dader en die van het bijzonder opzet. “Gratuïte” folteringen leveren derhalve eveneens een misdrijf op naar Belgisch recht.

De “onmenselijke behandeling” wordt thans eveneens een hoofdmisdad, in de betekenis van het opzettelijk toebrengen van lichamelijke of geestelijke pijn of leed van een bijzondere intensiteit. Deze intensiteit geldt trouwens niet als enig criterium; ook de diepe minachting voor het individu-slachtoffer moet voorhanden zijn.

Conform een verworvenheid van het recente internationaal strafrecht geldt de rechtvaardiging van het bevel van de meerdere of het voorschrift van de wet voor geen van beide misdaden.

Aan het wanbedrijf “ontorende behandeling” schrijft het nieuwe artikel 471quater een ruime draagwijdte toe: het betreft de handeling die tegen diens wil *c.q.* geweten een individu brutaal beledigt, in zijn eigen ogen of in die van anderen.

Het wetsontwerp past ten slotte de artikelen van het Strafwetboek die de foltering als een verzwarende omstandigheid incrimineren van gijzeling (art. 347 bis), aanranding van de eerbaarheid en verkrachting (art. 376) aan aan de nieuwe bepalingen.⁶

- Wetsontwerp houdende instemming met het Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag aangaande de wederzijdse rechtshulp in strafzaken, gedaan te Straatsburg op 17 maart 1978, voorgelegd op 21 augustus 2001 (*Parl. St.* Senaat 2000-2001, nr. 2-889), overgezonden naar de Kamer op 30 november 2001 en door deze laatste aan de Koning ter bekrachtiging voorgelegd op 20 december 2001 (*Parl. St.* Kamer 2001-2002, nr.1541).

5. Aanbevolen literatuur: H. MC COUBREY en N.D. WHITE, *International organizations and civil wars*, Aldershot, Dartmouth, 1995, p. 263-268.

6. Aanbevolen literatuur: A.M. LA ROSA, *Dictionnaire de droit international pénal*, Parijs, Presses Universitaires de France, 1998, Tw. *Torture*, p. 104-108.